

Toelichting

Algemeen

1. Inleiding

In de systematiek voor de berekening van de eigen bijdrage op grond van de Wet langdurige zorg (hierna: Wlz) en voor het beschermd wonen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo 2015) wordt de hoogte van de eigen bijdrage berekend aan de hand van het verzamelinkomen en 4% van de grondslag sparen en beleggen (de vermogensinkomensbijtelling). Aangezien een letselschadevergoeding, indien vastgesteld na 10 oktober 2010,¹ meetelt als vermogen in box 3, werkt de letselschadevergoeding door in zowel het bijdrageplichtig inkomen (inkomen uit vermogen, box 1) als in de vermogensinkomensbijtelling en heeft dit invloed op de hoogte van de eigen bijdrage voor zorg op grond van de Wlz of beschermd wonen op grond van de Wmo 2015. De eigen bijdrage kan door dit effect van de vermogensinkomensbijtelling hoog uitvallen. Bovendien zorgt het bij letselschadeslachtoffers voor onzekerheid over de vraag of het verstandig is om tot definitieve afwikkeling van de schade over te gaan in het licht van mogelijke toekomstige verhoging van de vermogensinkomensbijtelling.

Met deze regeling wordt vanaf 1 januari 2020 voorkomen dat letselschadevergoedingen via de vermogensinkomensbijtelling doorwerken in de hoogte van de eigen bijdragen voor Wlz-zorg en voor het beschermd wonen.

2. Achtergrond en vormgeving van de maatregel

a. Achtergrond

Letselschadeslachtoffers zijn als gevolg van het ongeval vaak aangewezen op langdurige zorg of maatschappelijke ondersteuning. Bij het berekenen van de letselschadevergoeding moet de schadeverzekeraar ook rekening houden met 'gevolgschade', zoals het directe effect van de letselschadevergoeding op de hoogte van de eigen bijdrage wanneer men Wlz-zorg of maatschappelijke ondersteuning behoeft. De vermogensinkomensbijtelling kan dan voor een onevenredig groot effect zorgen. In de praktijk blijkt dat door dit effect, sinds de invoering van de vermogensinkomensbijtelling, de hoge letselschadevergoedingen vaak niet definitief afgewikkeld worden. Omdat het lastig is tot een definitieve afwikkeling te komen kiezen slachtoffers er vaak voor om de vergoeding periodiek vast te stellen via bevoorschotting. Hierdoor blijven zij in onzekerheid over de definitieve afwikkeling van de schadevergoeding. Slachtoffers komen daardoor niet toe aan het afsluiten van het ongeval en de nasleep ervan.

Eerder hebben het Verbond van Verzekeraars, Slachtofferhulp Nederland en de Vereniging van Letselschade advocaten in een artikel in Trouw op 17 november 2016 gewezen op de ongewenste effecten van de vermogensinkomensbijtelling voor letselschadeslachtoffers. De partijen gaven aan dat een materiële letselschadevergoeding niet tot 'gewoon' vermogen gerekend zou moeten worden, aangezien het een vervanging is van verloren en toekomstig inkomen. Het kan gaan om schadevergoedingen die zien op schade over een lange periode. Als de letselschadevergoeding eenmaal is vastgesteld kan deze niet meer worden bijgesteld als er bijvoorbeeld beleidswijzigingen rondom de vermogensinkomensbijtelling plaats vinden. Met de betrokken partijen hebben er verschillende overleggen plaatsgevonden over de uitzonderingspositie. Zowel het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport als het ministerie van Financiën en het ministerie van Justitie en Veiligheid waren betrokken bij deze overleggen. Op grond van de uitkomsten van deze overleggen is besloten de letselschadevergoedingen uit te zonderen van de vermogensinkomensbijtelling. Dit besluit is aangekondigd in de Kamerbrief van 13 juli 2018.²

¹ Artikel 9bis, eerste lid, onder b, Uitvoeringsregeling Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen.

² Kamerstukken 2017/18 34104 en 29 538, nr. 237.

Met deze maatregel wordt tegemoet gekomen aan de nadelen die letselschadeslachtoffers ervaren in de praktijk, indien zij als gevolg van het ongeval aangewezen zijn op langdurige zorg of beschermd wonen. Het effect van de vermogensinkomensbijtelling op de hoogte van de letselschadevergoedingen wordt door de uitzondering weggenomen. Schadeverzekeraars hebben aangegeven dat letselschadevergoedingen hierdoor sneller definitief afgewikkeld kunnen worden en de onzekerheid bij cliënten over deze afwikkeling weggenomen wordt.

b. Vormgeving van de uitzondering

Niet alle letselschadevergoedingen werken door in de vermogensinkomensbijtelling voor de eigen bijdragen. In de eerste plaats bestaat sinds 1 januari 2013 op grond van artikel 47 van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen reeds een uitzondering voor vergoedingen die aangemerkt worden als vergoedingen voor immateriële schade. In de tweede plaats zijn sindsdien ook letselschadevergoedingen uitgezonderd indien deze waren vastgesteld voor 11 oktober 2010 en dus vóór aankondiging van de invoering van de vermogensinkomensbijtelling (artikel 9bis van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen). Slachtoffers van letselschade kunnen een uitzondering aanvragen bij het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het CAK berekent de hoogte van de eigen bijdrage en int deze ook. Met deze regeling wordt deze datum losgelaten en worden alle letselschadevergoedingen per 1 januari 2020 uitgezonderd van de vermogensinkomensbijtelling.

Ruim 300 mensen met een letselschadevergoeding vastgesteld voor 11 oktober 2010 hebben de uitzondering aangevraagd. Voor deze groep verandert er met de maatregel enkel dat de einddatum voor de uitzondering (namelijk 2023) is vervallen.

Jaarlijks is naar schatting bij ongeveer 700 personen met een eigen bijdrage voor Wlz-zorg sprake van een letselschadevergoeding die doorwerkt in de eigen bijdrage. Aangezien de Wmo 2015 per 1 januari 2019 over is gegaan op een vast tarief voor maatwerkvoorzieningen en de eigen bijdrage daardoor niet meer inkomensafhankelijk is, heeft de letselschadevergoeding geen invloed meer op de hoogte van de bijdrage voor maatwerkvoorzieningen. Voor burgers die gebruik maken van beschermd wonen op grond van de Wmo 2015 wordt de eigen bijdrage berekend volgens de systematiek van de Wlz. Ook voor deze burgers wordt de letselschadevergoeding uitgezonderd van de vermogensinkomensbijtelling. Het is niet bekend hoeveel burgers met een letselschadevergoeding een eigen bijdrage voor het beschermd wonen verschuldigd zijn.

Voor de vormgeving van de maatregel wordt aangesloten bij de huidige werkwijze van de reeds bestaande uitzondering. Dit betekent dat een vrijstelling van de letselschadevergoeding kan worden aangevraagd door de cliënt door het invullen van een kort formulier van het CAK en samen met de gevraagde bewijsstukken op te sturen. Indien het CAK kan overgaan tot het uitzonderen van het vermogen dat bestaat uit letselschadevergoeding zal het CAK het gehele bedrag van de letselschadevergoeding blijven hanteren. Er vindt in de loop van jaren dus geen stapsgewijze vermindering plaats van de omvang van het uitgezonderde vermogen aan letselschadevergoeding.

Het CAK heeft aangegeven de uitzondering van de letselschadevergoeding per 1 januari 2020 uit te kunnen voeren. Uit de uitvoeringstoets van het CAK blijkt dat de maatregel in deze regeling geen frauderisico's tot gevolg heeft. De maatregel die per 1 januari 2020 wordt doorgevoerd geeft geen gelegenheid om (onopzettelijk) een onterecht voordeel te halen. Burgers moeten namelijk officiële bewijslast aanleveren om een akkoord op uitzondering te krijgen.

3. Regeldrukeffecten

Deze regeling heeft minimale gevolgen voor de regeldruk van de burger. Om een vrijstelling van de letselschadevergoeding aan te vragen dient de cliënt een kort formulier van het CAK in te vullen en samen met de gevraagde bewijsstukken op te sturen. Deze bewijsstukken bestaan, voor zover van toepassing, uit een vaststellingsovereenkomst of een uitspraak van de rechter en een bankafschrift waarop zichtbaar is dat de letselschadevergoeding is gestort. De tijd die een cliënt of vertegenwoordiger kwijt is met het verzamelen van de benodigde bewijslast, uitprinten en invullen

van het formulier en opsturen van alle documenten wordt geschat op een uur. Anders dan het geval was hoeft de cliënt geen onderscheid meer te maken tussen het materiële en immateriële deel van de vergoeding. Dit bleek voor cliënten vaak lastig, omdat dit onderscheid niet duidelijk wordt vastgelegd in de vaststellingsovereenkomst.

Voor schadeverzekeraars en andere betrokken letselschadepartijen zijn er mogelijk positieve regeldrukeffecten, aangezien zij nu sneller over zullen gaan tot het definitief vaststellen en afwikkelen van de letselschadevergoedingen. Daarnaast wordt er voor de uitzondering gebruik gemaakt van bestaande bewijsstukken. Er hoeven naar aanleiding van de maatregel geen nieuwe procedures opgezet te worden door deze partijen. Het Adviescollege Toetsing en Regeldruk (ATR) deelt de analyse en conclusie dat de gevolgen ten aanzien voor de regeldruk verwaarloosbaar zijn.

4. Financiële gevolgen

Slachtoffers waarvan de schadevergoeding al was afgewikkeld, gaan door deze maatregel een lagere eigen bijdrage betalen (wat leidt tot lagere ontvangsten). Daarentegen zijn de laatste jaren hoge schadevergoedingen vrijwel niet definitief afgewikkeld. Deze schadevergoedingen zijn ook niet in de actuele raming van de ontvangsten eigen bijdrage Wlz verwerkt. Verzekeraars geven aan dat als gevolg van deze maatregel er een inhaalslag zal plaatsvinden in het definitief afwikkelen van schadevergoedingen. Dit leidt juist tot extra ontvangsten eigen betalingen doordat deze slachtoffers dan een hoger verzamelinkomen hebben. Per saldo hoeft de (structurele) raming van ontvangsten van Wlz-bijdragen niet te worden aangepast.

Voor de uitvoering van de maatregel zijn er beperkte extra uitvoeringskosten voor het CAK. Deze uitvoeringskosten worden gedekt uit het huidige budget.

5. Consultatie

De regeling is geconsulteerd bij het Verbond van Verzekeraars, Slachtofferhulp Nederland en het CAK. De consultatie heeft niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen.

Artikelsgewijs

Artikelen I, onderdeel A, en II, onderdeel B

Voor het berekenen van de eigen bijdrage wordt een bijdrageplichtig inkomen gehanteerd. Dit bijdrageplichtig inkomen bestaat uit het verzamelinkomen vermeerderd met de vermogensinkomensbijtelling. Dit artikel regelt dat van de vermogensgrondslag "sparen en beleggen" (box 3) het vermogensbestanddeel wordt afgetrokken dat een schadevergoeding vormt voor letselschade waarvan de hoogte is vastgelegd in een overeenkomst of rechterlijke uitspraak. Zie verder het algemene deel van deze toelichting.

Artikelen I, onderdelen B tot en met D, en II, onderdeel C

Het gaat in deze onderdelen om het vernummern van artikelen in verband met het invoegen van een de nieuwe artikelen 4.1 van de Regeling langdurige zorg en 9 van de Uitvoeringsregeling Wmo 2015.

Artikel II, onderdeel A

Hier wordt een onjuiste verwijzing gecorrigeerd naar een artikellid. In de praktijk wordt door het college al getoetst op basis van artikel 2a, derde lid, aan de eisen die worden gesteld in het tweede lid van dat artikel.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge